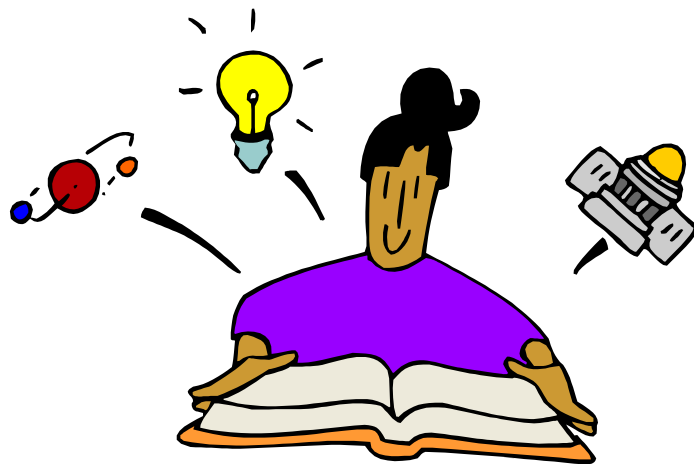
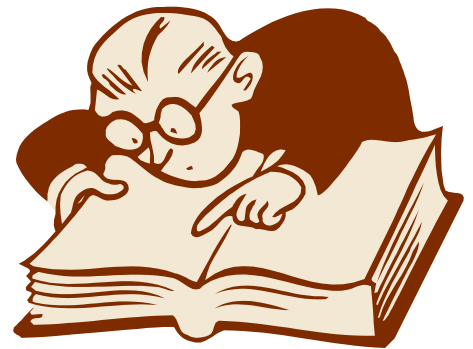

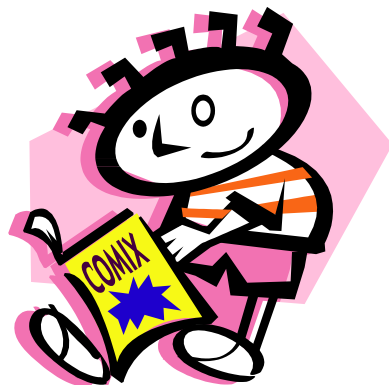
Lokal læreplan i norsk Grimstad kommune

2007

Utarbeidet av:

John Willy Syvertsen
Tone Andersen
Karin H. Nordberg
Margrete Guttormsen Modahl
Harald Rynningen
Anne Britt Høgli
Ann M Knutsen
Vivian Christoffersen.

Innhold:

Innledning	s. 3
Hovedområder i faget	s. 4
Grunnleggende ferdigheter	s. 5
Kompetanseplan etter 2. årstrinn	s. 6
Kompetanseplan etter 4. årstrinn	s. 9
Kompetanseplan etter 7. årstrinn	s.13
Kompetanseplan etter 10. årstrinn	s.17

INNLEDNING

Arbeidsgruppen har lagt vekt på at kompetanseplanen i norsk skal være så brukervennlig som mulig, og derfor har vi valgt å være mer konkrete enn det mandatet for gruppen egentlig krevde. Av samme grunn har vi behandlet alle målene i norskplanen i Kunnskapsløftet slik at planen lettere kan gå inn i den enkelte skoles, og den enkelte lærers planlegging av egen undervisning. Vi håper at planen på denne måten også skal lette lærernes vurderingsarbeid. Vurdering skal kartlegge kompetansen hos den enkelte elev og gi uttrykk for i hvilken grad målene for opplæringen er nådd. Gruppen har valgt å gi eksempler på ulike vurderingsformer.

Vi har fulgt inndelingen fra planen i Kunnskapsløftet med en plan for 1.-2. trinn, en for 3.-4. trinn, en for 5.-7. trinn og en for 8.-10. trinn. Samtidig har vi lagt vekt på at planen skal fremstå som en helhetlig plan for alle de ti første trinnene i det 13-årige løpet i grunnsopplæringen.

Overgangen fra barnetrinnet til ungdomstrinnet er fremdeles en utfordring. På dette feltet ble det gjort et stort arbeid i Grimstad kommune skoleåret 04/05 under overskriften "Positivt elevsyn". Vi har prøvd å videreføre dette arbeidet på enkelte områder, for eksempel når det gjelder elevenes grammatiske kompetanse. Denne kompetansen vil selvfølgelig variere fra elev til elev, men det går likevel an å skissere en normalprogresjon knyttet til de ulike alderstrinnene. Det har vært naturlig å konkretisere de aller fleste kompetansemålene i delmål, og i den reviderte planen er alle delmålene knyttet til trinn.

Gjennomgående aktiviteter på ungdomstrinnet er merket med "Etter 10. trinn", mens delmål som vi mener passer på 10. trinn, er merket "10. trinn". Det samme gjelder delmål som passer på 7. trinn på mellomtrinnet som er merket "7. trinn". Ellers er trinnene angitt med "Etter 5. trinn", "Etter 8. trinn" osv.

Hovedområder i faget

Faget er strukturert i hovedområder som det er formulert kompetansemål innenfor. Hovedområdene utfyller hverandre og må ses i sammenheng.

Muntlige tekster

Hovedområdet *muntlige tekster* dreier seg om muntlig kommunikasjon, det vil si å lytte og tale og utforskning av muntlig tekst. Sentralt er utvikling av ulike språklige roller og sjangere og forståelse for hvordan man tilpasser språk og form til mottaker og til formål med teksten. Å lytte og tale er en del av hverdagens omgangsformer og er sentralt for sosial og kulturell kompetanse og for estetisk utfoldelse og opplevelse.

Skriftlige tekster

Hovedområdet *skriftlige tekster* dreier seg om skriftlig kommunikasjon, det vil si å lese og skrive norsk. Lesing og skriving er parallelle prosesser i den enkeltes læringsforløp. Eleven utvikler skrivekompetanse gjennom å lese og lesekompetanse gjennom å skrive. Dette skjer gjennom arbeid med ulike sjangere på bokmål og nynorsk med økende krav til forståelse for sammenhenger mellom tekstenes form og funksjon. Det arbeides med å stimulere til lese- og skrivelyst og til å utvikle elevenes lese- og skrivestrategier i en sammenhengende progresjon gjennom hele det 13-årige løpet. Det er også lagt vekt på elevens forståelse av sin egen utvikling som leser og skriver.

Sammensatte tekster

Hovedområdet *sammensatte tekster* viser til et utvidet tekstbegrep der tekst kan være satt sammen av skrift, lyd og bilder i et samlet uttrykk. Det innebærer arbeid med tekster som bildebøker, tegneserier, aviser, reklame, nettsider, sangtekster, film og teater. Hovedområdet omfatter både elevens egen tekstproduksjon og opplevelse, kritisk vurdering og analyse av sammensatte tekster.

Språk og kultur

Hovedområdet *språk og kultur* dreier seg om norsk og nordisk språk- og tekstkultur, men med internasjonale perspektiver. Det er lagt vekt på at elever skal utvikle en selvstendig forståelse av norsk språk og litteratur og innsikt i hvordan språk og tekst har endret seg over tid og fortsatt er i endring. Elevene skal få kunnskap om språket som system og språket i bruk i en rekke eldre og nyere tekstformer. De får mulighet til å utforske og oppleve både gode norske forfattere og forfattere fra verdenslitteraturen. I tillegg forholder de seg til tradisjoner i norsk teksthistorie i et sammenlignende perspektiv mellom nåtid og fortid og i forhold til impulser utenfra.

Grunnleggende ferdigheter i faget

Grunnleggende ferdigheter er integrert i kompetansemålene der de bidrar til utvikling av og er en del av fagkompetansen. I norsk forstås grunnleggende ferdigheter slik:

Å kunne uttrykke seg muntlig i norsk er å ha evnen til å lytte og tale og kunne vurdere elementene i en sammensatt talesituasjon som er en forutsetning for kommunikasjon med andre både når det gjelder sosialt samvær, arbeidsliv og deltakelse i offentlig liv. Å tale og lytte er grunnleggende menneskelige aktiviteter som i norskfaget blir videreutviklet gjennom systematisk opplæring i ulike muntlige sjangere og aktiviteter.

Å kunne uttrykke seg skriftlig i norsk er også et ansvarsområde i norskfaget, fra den første skriveopplæringen til den videre skriveopplæringen gjennom 13 år. Skriftligheten i samfunnet er økende, ikke minst gjennom utviklingen av digitale kommunikasjonsformer, og kravet til å mestre skriftlig framstilling i ulike sjangere har blitt større. Skrivning er en måte å utvikle og strukturere ideer og tanker på, men det er også en kommunikasjonsform og en metode for å lære.

Å kunne lese i norsk er en grunnleggende ferdighet som norskfaget tar et særskilt ansvar for gjennom den første leseopplæringen og den videre leseopplæringen som foregår gjennom hele det 13-årige løpet. Lesing er både en ferdighet og en kulturell kompetanse. Lesing er avhengig av kulturforståelse, og samtidig utvikler lesing kulturforståelse. Gjennom lesing får elevene del i tekstkulturen, og kan utvikle evnen til å tolke og forstå ulike tekster. Dermed får de erfaringer som gir mulighet for læring og opplevelse og for å forstå seg selv og samfunnet.

Å kunne regne i norsk er en ferdighet som forutsetter et annet språk enn verbalspråket. Men disse språkene har et felles kunnskapsområde når det gjelder begrepsutvikling, logisk resonnering og problemløsning. Det gjelder også forståelse for form, system og komposisjon. Ved lesing av sammensatte tekster og sakprosa blir arbeidet med grafiske framstillinger, tabeller og statistikk viktig for forståelse.

Å kunne bruke digitale verktøy i norsk er nødvendig for å mestre nye tekstformer og uttrykk. Dette åpner for nye læringsarenaer og gir nye muligheter i lese- og skriveopplæringen, i produksjon, komponering og redigering av tekster. I denne sammenheng er det viktig å utvikle evne til kritisk vurdering og bruk av kilder. Bruk av digitale verktøy kan støtte og utvikle elevenes kommunikasjonsferdigheter og presentasjoner.

KOMPETANSEPLAN

Kompetansemål etter 2. årstrinn			
Kompetansemål	Delmål	Eksempler på arbeidsmåter, innhold og organisering	Vurdering
Muntlige tekster;			
Målet for opplæringen er at eleven skal kunne:			
- leke, improvisere og eksperimentere med rim, rytme, språklyder, ord og meningsbærende elementer	Etter 1. trinn: <ul style="list-style-type: none"> Rime, klappe stavelser, lytte ut lyder i ord, forskjell på ord og setning Etter 2. trinn: <ul style="list-style-type: none"> Kunne skille mellom ordets innholdside og ordets forside 	<ul style="list-style-type: none"> Språkleker, (for eksempel Jørgen Frost) Lek til tema 	<ul style="list-style-type: none"> Egenvurdering Deltakende observasjon Kartlegging Språktester Elevsamtaler Gruppesamtaler Elevrespons Eleven kan opptre/vise fram /stille ut egne arbeider (presentasjon) Samtale Elevarbeider Elevaktivitet
- uttrykke egne følelser og meninger	Etter 1. trinn: <ul style="list-style-type: none"> Kunne vente på tur, øve seg i å gi og ta ordet 	<ul style="list-style-type: none"> Arbeid med basis-gruppemiljø (klasse miljø) Begrepstrening 	
- fortelle sammenhengende om opplevelser og erfaringer	<ul style="list-style-type: none"> Ha en godt utviklet begrepsforståelse og ordforråd Vite noe om rekkefølge 	<ul style="list-style-type: none"> Skape felles opplevelser ute og inne Begrepstrening om sted, tid osv. 	
- samtale om hvordan valg av ord, stemmebruk og intonasjon skaper ulik mening i tekst	<ul style="list-style-type: none"> Kunne oppfatte nyanser i talespråket 	<ul style="list-style-type: none"> Ulik litteratur Språklige forbilder Høytlesning Muntlig fortelling Bevissthet om ulike dialekter 	
- lytte og gi respons til andre i samtaler, under framføringer og ved høytlesing	<ul style="list-style-type: none"> gi positiv respons 	<ul style="list-style-type: none"> Mangfoldige skapende uttrykk Drama, lek, forming, musikk etc. elevmedvirkning 	
- samtale om personer og handlinger i eventyr og fortellinger	<ul style="list-style-type: none"> Kunne gjenfortelle Leve seg inn i og beskrive 	<ul style="list-style-type: none"> Ulike presentasjoner av eventyr og fortellinger (hånddukke, rollespill, bilder mv) 	

Kompetansemål etter 2. årstrinn				
Kompetansemål	Delmål	Eksempler på arbeidsmåter, innhold og organisering	Vurdering	
Skriftlige tekster;				
Målet for opplæringen er at eleven skal kunne:				
- bruke enkle strategier for leseforståelse	Etter 1. trinn: <ul style="list-style-type: none"> • Kunne lytte • Kunne konsentrere seg • Kunne skape indre bilder • Kunne lyden som hører til hver bokstav 	<ul style="list-style-type: none"> • Presentere leseretning • Fra bilde til ord • Språkleker • Ordbilder • Tekstskaping 		
- reflektere over leste tekster		<ul style="list-style-type: none"> • Gi uttrykk for inntrykk på forskjellig vis, muntlig, skriftlig, billedlig, kroppslig 		
- forstå sammenhengen mellom språklyd og bokstav		<ul style="list-style-type: none"> • Bokstavinnlæring • Lære å kjenne bokstavene og lyden som hører til bokstaven • Høyfrekvente ord • Øve språklig bevissthet • Språkleker 		
- mellom talespråk og skriftspråk		<ul style="list-style-type: none"> • Vite noe om hvordan språket vårt er bygd opp (bokstaver, ord, setninger) 		<ul style="list-style-type: none"> • Lage tekster • Dikteringer • Medlesing • Arbeide med skrevet tekst (Lekeskriving)
- bruke bokstaver og eksperimentere med ord i egen håndskrift og på tastatur				<ul style="list-style-type: none"> • Skrive egne tekster, felles tekster • Skrivestimulerende aktiviteter • Sjangerlære
- Bruke datamaskin til tekstskaping				<ul style="list-style-type: none"> • F.eks: Tragetons skrive seg til lesing

Kompetansemål etter 2. årstrinn			
Kompetansemål	Delmål	Eksempler på arbeidsmåter, innhold og organisering	Vurdering
- Finne skjønnlitteratur og bøker på biblioteket til egen lesing		<ul style="list-style-type: none"> • Sjangerlære • Tid til lesing hver dag • Tilgang på tilpasset lesestoff • Gode rutiner for bibliotekbruk 	
Sammensatte tekster			
Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:			
- arbeide kreativt med tegning og skriving i forbindelse med lesing	Etter 1. trinn: <ul style="list-style-type: none"> • Knytte en tekst til tegningen sin (eventuelt lærer skriver) Etter 2. trinn: <ul style="list-style-type: none"> • Eleven skriver og leser teksten 	<ul style="list-style-type: none"> • Bruke bøker, reklame, tegneserier og bilder som inspirasjon/forbilde til eget arbeid/uttrykk • Lage bildebøker • Lage tegneserier 	
- uttrykke egne tekstopplevelser gjennom ord, tegning, bilder, musikk og bevegelse	Etter 1. trinn: <ul style="list-style-type: none"> • Tørre å opptre Etter 2. trinn: <ul style="list-style-type: none"> • Kunne tolke, beskrive og uttrykke seg 	<ul style="list-style-type: none"> • Jobbe med dramatisk, musikalsk og billedlig uttrykk • Lage forestillinger, utstillinger og konserter mv 	
- samtale om hvordan ord og bilde virker sammen i bildebøker og andre bildemedier		<ul style="list-style-type: none"> • Lese bildebøker • Se film • Lese tegneserier 	
Språk og kultur;			
Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:			
- snakke om innhold og form i eldre og nyere sanger, regler, dikt	Etter 1. trinn: <ul style="list-style-type: none"> • Kunne lære utenat 	<ul style="list-style-type: none"> • Høre ,lære og bruke eldre og nye sanger, regler og dikt 	

Kompetansemål etter 2. årstrinn			
Kompetansemål	Delmål	Eksempler på arbeidsmåter, innhold og organisering	Vurdering
- gi uttrykk for hvordan vi forstår noen kjente ordtak og faste uttrykk og forklare opphavet til vanlige ord og uttrykk		<ul style="list-style-type: none"> • Lære ordtak og faste uttrykk • La elevene finne/samle ordtak og faste uttrykk hjemme og fortelle om dem på skolen • Ulike dialekters uttrykk og ordtak • Undring • Tolkning 	

Kompetansemål etter 4. årstrinn			
Kompetansemål	Delmål	Eksempler på arbeidsmåter, innhold og organisering	Vurdering
Muntlige tekster;			
Målet for opplæringen er at eleven skal kunne:			
- Samhandle med andre gjennom lek og dramatisering	Etter 3. trinn: <ul style="list-style-type: none"> • Kunne følge regler i spill og lek 	<ul style="list-style-type: none"> • Rollelek • Regellek • Dramalek • Lagspill 	<ul style="list-style-type: none"> • Samtale/diskusjon • Vurderingssamtaler • Vennskapskart • Trivselsundersøkelse • Veiledning • Skriftlig og muntlig evaluering • Responsaktiviteter
- samhandle med andre gjennom samtale og diskusjoner og praktisere regler for gruppesamtaler		<ul style="list-style-type: none"> • Ringmøter/Klasse –møter • Lage klasseregler 	
- fortelle, forklare, gi og ta imot beskjeder	Etter 3. trinn: <ul style="list-style-type: none"> • Lytte oppmerksomt • Ha en god begreps-forståelse Etter 4. trinn: <ul style="list-style-type: none"> • Legge fram fagstoff for klassen 	<ul style="list-style-type: none"> • Opplevelser • Tid til fortelling • Muntlige huskelekser • Framlegg 	

Kompetansemål etter 4. årstrinn			
Kompetansemål	Delmål	Eksempler på arbeidsmåter, innhold og organisering	Vurdering
- forklare hvordan man gjennom språk kan krenke andre	<ul style="list-style-type: none"> • Kunne vise empati 	<ul style="list-style-type: none"> • Rollespill • ”Det er mitt valg”/”Steg for steg” • Jobbe med vennskap 	
- gi uttrykk for egne tanker og opplevelser om barnelitteratur, teater, filmer, dataspill og tv - programmer	Etter 4. trinn: <ul style="list-style-type: none"> • Huske, tolke og dramatisere 	<ul style="list-style-type: none"> • Fellesopplevelser • Teaterforestillinger • Bøker • Filmer • Dataspill • Gjenfortelle 	
- framføre tekster for medelever		<ul style="list-style-type: none"> • Lese tekster av ulike sjanger 	
Skriftlige tekster			
Mål for opplæringen er at elevene skal kunne:			
- lese barnelitteratur og fagtekster for barn, med flyt, sammenheng og forståelse for innholdet	Etter 3. trinn: <ul style="list-style-type: none"> • Lese og forstå en instruksjon • Lese høyt for andre 	<ul style="list-style-type: none"> • Bibliotek • Temaarbeid • Aldersadekvat litteratur og fagtekster 	
- beskrive egne litteraturvalg	<ul style="list-style-type: none"> • Forklare hva/hvorfor 	<ul style="list-style-type: none"> • Leseferdighet/interesse • Bokanmeldelser 	
- sammenhengende og funksjonell håndskrift	Etter 3. trinn: <ul style="list-style-type: none"> • Beherske sammenhengende skrift Etter 4. trinn: <ul style="list-style-type: none"> • Funksjonell håndskrift 	<ul style="list-style-type: none"> • Øve bokstavforming • Skrivetrening • Prosessorientert skriving 	

Kompetansemål etter 4. årstrinn			
Kompetansemål	Delmål	Eksempler på arbeidsmåter, innhold og organisering	Vurdering
-skrive fortellinger, dikt, brev, og sakpreget tekst - ordne tekster med overskrift, innledning og avslutning	Etter 3. trinn: • Skrive tekst i ulike sjangre Etter 4. trinn: • Ordne tekst i begynnelse, utvikling og slutt		
- beherske et tilstrekkelig ordforråd til å uttrykke kunnskap, erfaring, opplevelser, følelser og egne meninger			
- gjenkjenne og bruke de språklige virkemidlene gjentakelse, kontrast og enkle språklige bilder	Etter 3. trinn: • Skrive brev, dikt, vitser, gåter, fortelling Etter 4. trinn: • Skrive eventyr, intervju, faktatekst, bok-anmeldelse, tegneserier	<ul style="list-style-type: none"> • Eventyr • Ordtak • Fabler • sagn 	
- vurdere og sammenligne egne og andres tekster		<ul style="list-style-type: none"> • Proessorientert skriving 	
- foreta informasjonssøk, skape, lagre og gjenhente tekster ved hjelp av digitale verktøy	Etter 4. trinn: • Kjennskap og tilgang til Internett • Kjennskap til enkel tekst-behandling	<ul style="list-style-type: none"> • Bearbeiding av tekst 	
- finne stoff til egne skrive- og arbeidsoppgaver på biblioteket og Internett	Etter 3. trinn: • Slå opp i oppslagsverk og hente informasjon Etter 4. trinn: • Søke, finne og vurdere stoff på internett		
Sammensatte tekster			
Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:			

Kompetansemål etter 4. årstrinn			
Kompetansemål	Delmål	Eksempler på arbeidsmåter, innhold og organisering	Vurdering
Drøfte noen estetiske virkemidler i sammensatte tekste	Etter 3. trinn: <ul style="list-style-type: none"> Bildebøker, sangtekster, teater Etter 4. trinn: <ul style="list-style-type: none"> Reklame, nettsider, tegneserier og film 	<ul style="list-style-type: none"> Erfare hvordan ulike virkemidler samspiller eller forsterker/toner ned handlingen/uttrykket 	
- lage fortellinger ved å kombinere ord, lyd og bilde	<ul style="list-style-type: none"> Øve seg i bruk av div audiovisuelle hjelpemidler 	<ul style="list-style-type: none"> Lage tekst, replikker, musikk og kulisser til dramatisering, skuespill, forestilling eller dokumentar Film, lydopptak, foto ev. animasjon 	
Språk og kultur			
Målet for opplæringen er at elevene skal kunne:			
- samtale om et utvalg sanger, regler, dikt, fortellinger og eventyr fra fortid og nåtid på bokmål, nynorsk og i oversettelse fra samisk og andre kulturer	<ul style="list-style-type: none"> Lokale fortellinger, dikt og sanger 	<ul style="list-style-type: none"> Temaarbeid (F:Eks verksted) Ibsen Marie Hamsun Terije Vigen Barnevandringene Bringsverd (konger, Jarler) 	
- uttrykke tanker om språk, personer og handlinger i tekster fra dagliglivet og i skjønnlitterære tekster fra ulike tider og kulturer			
- beskrive likhet og forskjeller mellom et utvalg talemålsvarianter i Norge	Etter 3. trinn: <ul style="list-style-type: none"> Jeg, vi og ikke 	<ul style="list-style-type: none"> Undersøke dialekter på trinnet, familie og naboer 	
- forstå noe svensk og dansk tale		<ul style="list-style-type: none"> Film Lydbøker 	

Kompetansemål etter 4. årstrinn			
Kompetansemål	Delmål	Eksempler på arbeidsmåter, innhold og organisering	Vurdering
- beskrive språk og språkbruk, ordklasser og deres funksjon	Etter 3. trinn: <ul style="list-style-type: none"> • Diftonger • Vokaler, konsonanter • Adjektiv, substantiv og verb • Stor bokstav i beg av setning • Stor bokstav i egennavn • Punktum • spørsmålstejn Etter 4. trinn: <ul style="list-style-type: none"> • Utropstejn • Talestrej • Verb vektlegges • Synonymer • Antonymer • Pronomen 		
- variere setningskonstruksjon			

KOMPETANSEPLAN

Kompetansemål etter 7. årstrinn			
Kompetansemål	Delmål	Eksempler på innhold / arbeidsmetoder og innhold.	Vurdering
Muntlige tekster			
Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:			

Kompetansemål etter 7. årstrinn			
Kompetansemål	Delmål	Eksempler på innhold / arbeidsmetoder og innhold.	Vurdering
- Opptre i ulike språkroller gjennom rollespill og drama, opplesing, intervju og presentasjoner	Etter 6. trinn: <ul style="list-style-type: none"> • Rollespill • fremføre egenproduserte tekster Etter 7. trinn. <ul style="list-style-type: none"> • egenprodusert forestilling • tilpasse språkbruken etter mottaker • sjanger 	<ul style="list-style-type: none"> • presentere ulike arbeid • forestilling for medelever og foreldre 	<ul style="list-style-type: none"> • tilbakemelding • deltagende observasjon • elevsamtaler • gruppesamtaler • logg • kartlesning • mappe • skriftlige prøver • presentasjon • tverrfaglig vurdering • samtaler • framlegg • responsaktivitet • høytlesning • refleksjon
- lytte til andre, uttrykke og grunngi egne standpunkter og vise respekt for andres	Etter 7. trinn <ul style="list-style-type: none"> • aktiv og positiv lytting • bevisst på kroppsspråk • konstruktiv kritikk / tilbakemelding 	<ul style="list-style-type: none"> • diskusjoner • klasseregler • klassemøter • elevrådsarbeid 	
- drøfte hvordan språk kan uttrykke og skape holdninger til enkeltindivider og grupper av mennesker	Etter 7. trinn <ul style="list-style-type: none"> • kommunikasjonsbevissthet 	<ul style="list-style-type: none"> • arb. med holdninger • dialektskiller 	
- drøfte og vurdere skjønnlitterære tekster med utgangspunkt i egne opplevelser og med forståelse for språk og innhold	Etter 7. trinn <ul style="list-style-type: none"> • lese ulike skjønnlitterære tekster • redskaper som lesestrategier, "tenkehatter" osv. • snakke om følelser og temaer i tekster • snakke om budskap i prosa og poesi 	<ul style="list-style-type: none"> • lese tekster • snakke om det de har lest • samtalegrupper 	
- gi en begrunnet vurdering av andres muntlige framføring	Etter 7. trinn <ul style="list-style-type: none"> • kriterier og virkemidler 	<ul style="list-style-type: none"> • øve på muntlige presentasjoner • øve på å gi god og positiv respons 	
- presentere et fagstoff muntlig med mottakerbevissthet med eller uten hjelpemidler	Etter 7. trinn <ul style="list-style-type: none"> • presentere fagstoff i ulike sammenhenger • stemmebruk • blikk-kontakt • hjelpemidler som overhead og powerpoint 	<ul style="list-style-type: none"> • muntlige fremføringer 	
Skriftlige tekster Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:			

Kompetansemål etter 7. årstrinn			
Kompetansemål	Delmål	Eksempler på innhold / arbeidsmetoder og innhold.	Vurdering
- lese lengre norske og oversatte skjønnlitterære tekster, barnelitteratur og sakprosa-tekster på bokmål og nynorsk og uttrykke forståelse og leseopplevelse	Etter 7. trinn <ul style="list-style-type: none"> • sjanger- og tekstforståelse • kunne gjenfortelle • lage referat • svare på spørsmål til tekstene 	<ul style="list-style-type: none"> • utv. skjønnlitteratur • utv. sakprosa 	
- bruke varierte lesestrategier for å lese ulike typer tekst i ulikt tempo	Etter 7. trinn <ul style="list-style-type: none"> • skille mellom lesing av fagstoff og opplevelsesstoff • finne og lese fagstoff på Internett 	<ul style="list-style-type: none"> • høytlesing • stillelesing • skumlesing 	
- referere og oppsummere tekster	Etter 5. trinn: <ul style="list-style-type: none"> • nøkkelord • stikkord Etter 6. trinn: <ul style="list-style-type: none"> • ammendrag Etter 7. trinn: <ul style="list-style-type: none"> • vurdering av tekster 	<ul style="list-style-type: none"> • muntlige fremføringer 	
- presentere egne leseerfaringer fra skjønnlitteratur og fagbøker skriftlig og muntlig	Etter 7. trinn <ul style="list-style-type: none"> • veggavis • plakater • foredrag • powerpoint 	<ul style="list-style-type: none"> • faktasetninger • bokanmeldelse • samtalegrupper 	
- gjenkjenne og uttale bokstavene som finnes i samisk alfabet	Etter 5. trinn		
- skrive sammenhengende med personlig og funksjonell skrift	Etter 7. trinn <ul style="list-style-type: none"> • Levere inn skjønnskriftarbeid • lese og forstå egen og andres håndskrift 	<ul style="list-style-type: none"> • skriftforming 	
- bruke erfaringer fra egen lesing i skjønnlitterær og sakspreget skriving	Etter 6. trinn <ul style="list-style-type: none"> • bruke tekster som eksempler eller modeller for egen skjønnlitterær skriving Etter 7. trinn <ul style="list-style-type: none"> • bruke tekster som eksempler eller modeller for egen sakspreget skriving 	<ul style="list-style-type: none"> • modellskriving • forlag som metode 	

Kompetansemål etter 7. årstrinn			
Kompetansemål	Delmål	Eksempler på innhold / arbeidsmetoder og innhold.	Vurdering
- eksperimentere med ulike språkvarianter i egen skriving på bokmål og nynorsk, dialekt og gruppespråk	Etter 5. trinn <ul style="list-style-type: none"> • dialekt, tale og skrift Etter 6. trinn <ul style="list-style-type: none"> • gruppespråk Etter 7. trinn <ul style="list-style-type: none"> • nynorsk 	<ul style="list-style-type: none"> • lage tegneserier • lage rollespill 	
- strukturere tekst etter rekkefølge og tema og skape sammenheng mellom setninger og avsnitt	Etter 5. trinn <ul style="list-style-type: none"> • skrive fortelling • dikt Etter 6. trinn <ul style="list-style-type: none"> • skrive leserinnlegg Etter 7. trinn <ul style="list-style-type: none"> • avisartikler • fagartikler 	<ul style="list-style-type: none"> • tittel • kapittel • avsnitt • innledning • hoveddel • avslutning • kronologi 	
- mestre ortografi, tegnsetting, variert ordforråd og bruk av ulike setningskonstruksjoner	Etter 5. trinn: <ul style="list-style-type: none"> • rettskriving • bøyning av verb og substantiv • generell tegnsetting Etter 7. trinn: <ul style="list-style-type: none"> • setningslære • setningsanalyse 	<ul style="list-style-type: none"> • begynne å lage grammatikkbok som skal følge elevene over i ungdomsskolen • utvide grammatikkboka med vekt på tegnsetting, heltsetning og leddsetning • enkel setningsanalyse: verbal, subjekt, objekt, helsetning, leddsetning 	
- vurdere sterke og svake sider ved egne og andres tekster	Etter 7. trinn <ul style="list-style-type: none"> • kunne gi konstruktiv respons • kjenne noen kriterier for kvalitet 	<ul style="list-style-type: none"> • prosess-skriving • sjangerkunnskap • språklige virkemidler • tankekart • idémyldring • disposisjon 	
- bruke oppslagsverk og ordbøker	Etter 5. trinn <ul style="list-style-type: none"> • finne frem til oppslagsverk og kunne slå i dem 	<ul style="list-style-type: none"> • repetere alfabetet • alfabetisere • bruke alfabetiserte oppslag 	
bruke digitale skriveverktøy i skriveprosesser og i produksjon av interaktive tekster	Etter 7. trinn <ul style="list-style-type: none"> • kunne bruke ulike programvare 	<ul style="list-style-type: none"> • tekstbehandlingsprogram • e-post • ulike moduler i Word 	
- bruke bibliotek og digitale informasjonskanaler på en målrettet måte	Etter 7. trinn <ul style="list-style-type: none"> • Er kjent med bibliotek og datarom / mediatek 	<ul style="list-style-type: none"> • biblioteksbruk • oppslagsverk • Internett • ulike søkemotorer 	

Kompetansemål etter 7. årstrinn			
Kompetansemål	Delmål	Eksempler på innhold / arbeidsmetoder og innhold.	Vurdering
- forklare opphavsrettlige regler for bruk av tekster fra Internett	7. trinn • regler for kopiering	<ul style="list-style-type: none"> • CD • mp3-filer • kildehenvisninger 	
Sammensatte tekster			
Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:			
- lage sammensatte tekster med bilder, utsmykninger og varierte skrifttyper til en større helhet, manuelt og ved hjelp av digitale verktøy	Etter 7. trinn • Kunne bruke ulike skrifttyper • kunne illustrere ved hjelp av ulike teknikker	<ul style="list-style-type: none"> • tegneserier • aviser • reklame • film • prosjekt • storyline • presentasjoner 	
- bruke sang, musikk og bilder i framføringer og presentasjoner	Etter 7. trinn • beherske bruken av musikkanlegg • multimedia	<ul style="list-style-type: none"> • sang • musikkstiler • sangtekster • egne og andres illustrasjoner 	
- bruke estetiske virkemidler i egen tekstproduksjon	Etter 7. trinn • kunne forme estetiske tekster både for hånd og ved hjelp av digitale hjelpemidler	<ul style="list-style-type: none"> • illustrasjon • bilder • skrift • teksttyper 	
- vurdere tekster, TV-programmer, reklame, teater og film og begrunne egne medievaner	Etter 6. trinn • sjangere, medier og kvalitets-kriterier • bevissthet om egne medievaner	<ul style="list-style-type: none"> • undersøkelse • statistikk • billedanalyse 	
- bearbeide digitale tekster og drøfte virkningene	6. trinn • kunne bearbeide digitale tekster • kunne drøfte	<ul style="list-style-type: none"> • analysere nettsider • SMS • chatting/MSN • nettvettregler 	
Språk og kultur			
Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:			
- presentere egne tolkninger av personer, handling og tema i et variert utvalg av barne- og ungdomslitteratur på bokmål og nynorsk og i oversettelse fra samisk	Etter 5. trinn <ul style="list-style-type: none"> • kunne presentere muntlig og skriftlig Etter 6. trinn <ul style="list-style-type: none"> • kunne finne temaet i tekster 7. trinn <ul style="list-style-type: none"> • finne tema og budskap • kunne tolke 	<ul style="list-style-type: none"> • utv. av barne- og ungdomslitteratur • personkarakteristikk • handlingsreferat • arbeid med ulike temaer 	

Kompetansemål etter 7. årstrinn			
Kompetansemål	Delmål	Eksempler på innhold / arbeidsmetoder og innhold.	Vurdering
- finne språklige særtrekk i sitt eget miljø og sammenligne med noen andre dialekter	Etter 5. trinn • kunne skille enkelte dialekter fra hverandre	• ord og uttrykk • tonefall • låneord	
- forklare noen likheter og forskjeller mellom muntlig og skriftlig språk, både nynorsk og bokmål	7. trinn • kunnskap om forskjeller mellom talemål og skriftspråk	• ulike tekster på: • dialekt • nynorsk • bokmål	
- forklare hvordan tekster er laget ved hjelp av begreper fra grammatikk og tekstkunnskap	7. trinn • kunne setningsledd • kunne setningstyper • kunne gjenkjenne presens og preteritum i tekster	• ordklasser • setninger • ordstilling • skiller mellom eldre og nyere tekster	
- lese og gjengi innholdet i enkle tekster på svensk og dansk	7. trinn	• utv. danske og svenske tekster	

KOMPETANSEPLAN

Kompetansemål etter 10. årstrinn			
Kompetansemål	Delmål	Eksempler på innhold, arbeidsmåter og organisering	Vurdering
Muntlige tekster			
Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:			

Kompetansemål etter 10. årstrinn			
Kompetansemål	Delmål	Eksempler på innhold, arbeidsmåter og organisering	Vurdering
- kunne uttrykke egne meninger i diskusjoner og vurdere hva som er saklig argumentasjon	Etter 8. trinn <ul style="list-style-type: none"> • ta ordet i forsamlinger • presentere faglig innhold 	<ul style="list-style-type: none"> • diskusjon • referat • foredrag 	<ul style="list-style-type: none"> • tilbakemelding • deltagende observasjon • elevsamtaler • gruppesamtaler • logg • kartlesning • mappe • skriftlige prøver • presentasjon • tverrfaglig vurderings samtaler • framlegg • responsaktivitet • høytlesning • refleksjon • samtale
- kunne drøfte hvordan språkbruk kan virke diskriminerende	Etter 8. trinn <ul style="list-style-type: none"> • avpasse språkbruk etter situasjonen • være aktiv og positiv lytter • positiv språkbruk 	<ul style="list-style-type: none"> • kjøreregler i klasserom • mobbeplan 	
- kunne delta i utforskende samtaler om litteratur, teater og film	Etter 8. trinn <ul style="list-style-type: none"> • være aktiv og positiv lytter • positiv språkbruk 	<ul style="list-style-type: none"> • tekstanalyse • filmanalyse • diskusjon 	
- kunne forstå og gjengi informasjon fra svensk og dansk dagligtale	10. trinn <ul style="list-style-type: none"> • forstå svensk og dansk • gjengi innhold 	<ul style="list-style-type: none"> • samtale • referat 	
- kunne lede og referere møter og diskusjoner	Etter 8. trinn <ul style="list-style-type: none"> • kunne møteledelse • innlegg • replikk • innkallelse • referat 	<ul style="list-style-type: none"> • formelle møter • elevråd • klasse- og elevrådstime • formelle diskusjoner • referat 	
- kunne vurdere egne og andres muntlige framføringer	Etter 8. trinn <ul style="list-style-type: none"> • enkle foredrag • presentasjoner • vurderingskriterier • vurdere 	<ul style="list-style-type: none"> • framføring • respons • positive - tilbakemeldinger • aktiv lytting • muntlige sjangere 	
- kunne gjennomføre enkle foredrag, presentasjoner, tolkende opplesning, rollespill og dramatisering, tilpasset ulike mottakere	Etter 8. trinn <ul style="list-style-type: none"> • kunne fremføre og presentere • rollespill/dramatisering Etter 9. trinn <ul style="list-style-type: none"> • kunne foredrag og tolkende opplesning 10. trinn <ul style="list-style-type: none"> • kunne tilpasse framføringer til ulike mottakergrupper 	<ul style="list-style-type: none"> • høytlesning • dramatisering • diskusjoner • rollespill • film • virkemidler • kommunikasjonsmodeller 	
Skriftlige tekster Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:			

Kompetansemål etter 10. årstrinn			
Kompetansemål	Delmål	Eksempler på innhold, arbeidsmåter og organisering	Vurdering
- kunne lese og skrive tekster i ulike sjangere, både skjønnlitterære og sakspreget på bokmål og nynorsk: artikkel, diskusjonsinnlegg, formelt brev, novelle, fortelling, dikt, dramatekst og kåseri	Etter 10. trinn <ul style="list-style-type: none"> • lese ulike sjangere • skrive i ulike sjangere 	<ul style="list-style-type: none"> • lese og skrive i ulike sjangere 	
- kunne begrunne egne valg av litteratur og lesing med utgangspunkt i lesestrategier	Etter 8. trinn <ul style="list-style-type: none"> • kunne begrunne valg • bruke ulike lesestrategier 	<ul style="list-style-type: none"> • selvvalgte tekster • bokomtaler • bokanmeldelser • vurdering • presentasjoner 	
- kunne lese og gjengi innholdet i et utvalg tekster på svensk og dansk	10. trinn <ul style="list-style-type: none"> • forstå skriftlig dansk og svensk • lese tekster høyt 	<ul style="list-style-type: none"> • lese tekster på - nabospråkene • høytlesing • gjenfortelling • referat • samtale 	
- kunne formidle skriftlig egne leseerfaringer og leseopplevelser basert på tolkning og refleksjon	Etter 8. trinn <ul style="list-style-type: none"> • gjøre egne leseerfaringer • kunne skrive handlingsreferat • kunne vurdere tekster Etter 9. trinn <ul style="list-style-type: none"> • kunne tolke og reflektere omkring tekster 	<ul style="list-style-type: none"> • handlingsreferat • vurdering • tolkning • refleksjoner 	
- kunne gjenkjenne de språklige virkemidlene humor, ironi, kontraster og sammenligninger, symboler og språklige bilder og bruke dem i egne tekster	Etter 8. trinn <ul style="list-style-type: none"> • gjenkjenne og bruke språklige virkemidler som humor og kontrast Etter 9. trinn <ul style="list-style-type: none"> • gjenkjenne og bruke språklige virkemidler som ironi og sammenligning (simile) Etter 10. trinn <ul style="list-style-type: none"> • kunne gjenkjenne og bruke språklige virkemidler som sammenligning (metafor) og symbol 	<ul style="list-style-type: none"> • humor • ironi • kontraster • sammenligninger • sjangerkunnskap 	

Kompetansemål etter 10. årstrinn			
Kompetansemål	Delmål	Eksempler på innhold, arbeidsmåter og organisering	Vurdering
- kunne uttrykke seg presist og med et variert og nyansert ordforråd i ulike typer tekster på bokmål og nynorsk	Etter 8. trinn <ul style="list-style-type: none"> • bruke skriftspråket variert og presist på bokmål • lære begreper 10. trinn <ul style="list-style-type: none"> • bruke skriftspråket variert og presist på bokmål og nynorsk 	<ul style="list-style-type: none"> • språkbruksanalyse • billedanalyse • filmanalyse • regnefortelling 	
- kunne vise hvordan tekster i ulike sjangere kan bygges opp på ulike måter	Etter 9. trinn <ul style="list-style-type: none"> • strukturer i skjønnlitteratur 10. trinn <ul style="list-style-type: none"> • strukturer i sakprosa 	<ul style="list-style-type: none"> • den aristoteliske fisken • ulike innledninger • ulike hoveddeler • ulike avslutninger • ulike sjangere 	
- kunne vurdere tekster og egen skriveutvikling ved hjelp av kunnskap om språk og tekst	Etter 10. trinn <ul style="list-style-type: none"> • ha kunnskap om språk og språkbruk • ha kunnskap om grammatikk på nynorsk og bokmål 	<ul style="list-style-type: none"> • ordklasser • rettskriving • setningsledd • tegnsetting • prosessorientert skrijving • responsaktiviteter • sjangerkunnskap 	
- kunne bruke tekstbehandlingsverktøy til arkivering og systematisering	Etter 8. trinn <ul style="list-style-type: none"> • bruke IKT i egen skrijving 	<ul style="list-style-type: none"> • kurs i Word • kurs i Excel 	
- kunne bruke tekster hentet fra bibliotek, Internett og massemedier på en kritisk måte, drøfte tekstene og referere til benyttede kilder	Etter 8. trinn <ul style="list-style-type: none"> • søke informasjon via Internett • vurdere informasjon • henviser til kilder 10. trinn <ul style="list-style-type: none"> • kunne drøfte tekster 	<ul style="list-style-type: none"> • kurs i bruk av Internett • kurs i bruk av bibliotek 	
Sammensatte tekster			
Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:			
- kunne bruke ulike medier, kilder og estetiske uttrykk i egne norskfaglige og tverrfaglige tekster	Etter 10. trinn <ul style="list-style-type: none"> • beskrive og reflektere over bilder og andre estetiske uttrykk 	<ul style="list-style-type: none"> • kunstutstillinger • begrepsinnlæring • prosjektarbeid 	
- kunne vurdere estetiske virkemidler i sammensatte tekster hentet fra informasjons- og underholdningsmedier, reklame og kunst og reflektere over hvordan vi påvirkes av lyd, språk og bilde	Etter 9. trinn <ul style="list-style-type: none"> • vurdere estetiske virkemidler • vurdere hvordan vi påvirkes 	<ul style="list-style-type: none"> • film • TV • reklame • virkemiddelanalyse 	

Kompetansemål etter 10. årstrinn			
Kompetansemål	Delmål	Eksempler på innhold, arbeidsmåter og organisering	Vurdering
- kunne gjøre rede for grunnleggende prinsipper for personvern og opphavsrett knyttet til publisering og bruk av andres tekster	8. trinn <ul style="list-style-type: none"> • Ethiske retningslinjer • vite forskjell på mitt og ditt mht. tekst og musikk 	<ul style="list-style-type: none"> • personvern • opphavsrett • forfatterinstansen • CD • mp3 • mobiltelefon • Internett 	
<ul style="list-style-type: none"> • Språk og kultur • Mål for opplæringen er at eleven skal kunne: 			
- kunne presentere viktige temaer og uttryksmåter i sentrale samtidstekster og sammenligne dem med framstillinger i klassiske verk fra norsk litteraturarv: kjærlighet og kjønnsroller, helt og antihelt, virkelighet og fantasi, makt og motmakt, løgn og sannhet, oppbrudd og ansvar	Etter 10. trinn <ul style="list-style-type: none"> • gjenkjenne temaer i ulike litterære tekster • lære begreper • historiekunnskap 10. trinn <ul style="list-style-type: none"> • sammenligne tema og budskap i tekster 	<ul style="list-style-type: none"> • utv. klassiske og moderne tekster 	
- kunne gjøre rede for hvordan samfunnsforhold, verdier og tenkemåter framstilles i oversatte tekster fra samisk og andre språk	10. trinn <ul style="list-style-type: none"> • ha kunnskap om andre folks kultur • vurdere holdninger og uttryksmåter 	<ul style="list-style-type: none"> • eventyr • dikt • fortellinger 	
- kunne presentere resultatet av fordypning i tre selvvalgte emner: et forfatterskap, et litterært tema og et språklig tema	Etter 8 trinn <ul style="list-style-type: none"> • presentere eget arbeid muntlig eller skriftlig arbeid om et forfatterskap Etter 9. trinn <ul style="list-style-type: none"> • presentere et selvvalgt arbeid om et litterært tema 10. trinn <ul style="list-style-type: none"> • presentere et selvvalgt arbeid om et språklig tema 	<ul style="list-style-type: none"> • forfatterskap • litterære temaer • språklig tema 	
- kunne gjøre rede for kjennetegn ved hovedgrupper av norske talemål	<ul style="list-style-type: none"> • 10. trinn • kjenne til ulike målmerker • anvende målmerke for å heimefeste dialekter 	<ul style="list-style-type: none"> • lyttetrening • målmerker • østnorsk/vestnorsk 	

Kompetansemål etter 10. årstrinn			
Kompetansemål	Delmål	Eksempler på innhold, arbeidsmåter og organisering	Vurdering
- kunne forklare bakgrunnen for at det er to likestilte norske skriftspråk og gjøre rede for språkdebatt og språklig variasjon i Norge i dag	10. trinn <ul style="list-style-type: none"> • kjenne til hovedtrekkene i språkhistorien fra 1814 til i dag 	<ul style="list-style-type: none"> • Språkhistorie 	
- kunne gjøre rede for rettigheter i forbindelse med samisk språk og om utbredelsen av de samiske språkene i Norge, Sverige, Finland og Russland	Etter 10. trinn	<ul style="list-style-type: none"> • rett til morsmålsopplæring • språk og identitet 	
- kunne forklare hvordan mening og uttrykk videreføres og endres når enkle fortellinger, tegneserier og poplyrikk oversettes til norsk	Etter 10. trinn	<ul style="list-style-type: none"> • utv tekster i original og i oversettelse 	